

Vicent Josep Escartí:

Memòria privada. Literatura memorialística valenciana dels segles XV al XVIII,

València: Edicions 3i4, 1998 (la unitat, 171),

ISBN 84-7502-545-5, 311 pàgines.

Títol i coberta d'aquest llibre -un retrat heràldic- podrien fer pensar que s'hi tracta de literatura de temàtica personal o familiar. D'altra banda és inevitable, des d'una perspectiva universitària germànica, associar el terme memòria al devessall d'estudis i trobades acadèmiques que, en els últims anys, hi han estat dedicats, arrencant originàriament de Jan i Aleida Assmann i les seves reflexions al voltant de la *memòria cultural* i la *memòria comunicativa*. Cap de les dues associacions d'idees no és pertinent, però. Més aviat, el que V. J. Escartí (Universitat de València) fa és editar i estudiar una sèrie de textos que, segons la introducció al volum, comparteixen el tret de ser relacions de fets reals, i de ser destinats, d'entrada, a l'ús personal, o a un públic molt restringit.

La bona dotzena de textos aquí editats abraça des de notícies esparses, trobades en documents notariais (Jaume Vinader, Gaspar Eiximeno, Bertomeu Blasco i Baptiste Montesinos), algunes d'elles reunides en aquesta edició per formar textos unitaris, passant per cròniques (M. Miralles: *Dietari del capellà d'Alfons el Magnànim*, P. Martí: *La Germania de València*, P. Porcar: *Coses evengudes en... València*, J. Aierdi: *Notícies de València*, J. Esplugues: *Memòries*) i relacions de successos únics i històricament destacats (G. Cantó: *Furt del S. Sacrament a Alcoi*, *Estada a València del rei don Felip II*, V. Gil: *Segon Centenar de la canonització de V. Ferrer*), fins a un dietari pròpiament, en el sentit autobiogràfic: el de Bernat G. Català de Valeriola.

Cal constatar que, contràriament al que acostumem a entendre per memorialístic en la literatura contemporània, el *jo* queda del tot absent en la gairebé totalitat dels textos. Les memòries aquí desplegadas pertanyen al domini de la vida pública, no a la privada (també aquesta, una polaritat que

ha generat un llarg debat, originat en J. Habermas). Pràcticament tots els textos triats són petites peces d'historiografia, no de literatura en sentit estricte, com el títol del volum podria fer pensar. Fins i tot en el text autobiogràfic de Català de Valeriola, costa de detectar-hi cap voluntat d'estilització literària dels fets reals.

Un cop assumit aquest fet, el recull permet de descobrir textos com el de Pere J. Porcar amb la seva peculiar tria de successos estrambòtics, misteriosos o sanguinolents, com ara l'aparició d'embrions siamesos, les cremes inquisicionals o els desastres naturals al Regne de València del segle XVII. D'un valor documental extraordinari per a la història cultural són, sens dubte, les detallades relacions de l'estada de Felip II a València, i la dels actes organitzats amb ocasió del segon centenari de la canonització de Vicent Ferrer. En el dietari de Joaquim Aierdi (oblidat, per cert, en l'índex del llibre, pàg. 311), hi destacariem els interessos criminològics de l'autor. Potser en algun cas, es podria haver senyalat més clarament la relació quantitativa entre el text sencer i els fragments reproduïts, seleccionats amb una declarada voluntat de presentar textos unitaris i no miscel·lanis. Així que, qui vulgui dedicar-s'hi amb més detenció, haurà d'acudir a les altres publicacions del mateix autor, que és, com és fàcil de comprovar en la bibliografia citada en l'estudi introductor, l'especialista hegemònic de la matèria. De ben segur, però, un marc teòric un pèl més ampliat en els sentits al·ludits més amunt duria les mires més enllà de la més estricta literatura catalana de València i podria resultar fructífer.

Roger Friedlein
(Berlin)